

SLOVENSKI NAROD.

Iahaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterstopne pet-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnništvo pa v pritličju. — Upravištvu naj se blagovito pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Papež Pij — sovražnik Slovanov.

Že v času, ko je bil Jožef Sarto še patrijarh beneški, je že bilo znano, da je neprijatelj Slovanov, dasi ni imel nikdar prilike svojega sovraštva osten-tativno pokazati.

In ko je bil Sarto lansko leto „po milosti sv. Duba“ izvoljen za papeža svete matere kat. cerkve je slov. neod-visno časopisje takoj odkrito izražalo svojo bojazen, da se bo politika rimske kurije gibala odslej v Slovanom še bolj sovražnem toku, kakor se je to godilo pod papeževanjem Leva XIII.

Ta bojazen pa je bila tudi popolnoma utemeljena!

Čim je zasedel Pij X. papeški prestol in se nekoliko udomačil na njem, je jela takoj pihati iz Vatikana ostrá, sovražna sapa.

Pod Levom XIII. je bil državni tajnik kardinal Rampolla, ki je bil znan kot ljut sovražnik trozveze in Nemcev, kot tak je v svoji politiki simpatizoval z dvozvezo Francije in Rusije in vsled tega tudi ni postopal poti Slovanom naravnost sovražno, dasi se tudi o njem ne more trdit, da bi jim bil odkrito naklonjen.

Rampolla je imel mnogo upanja, da postane papež in brez dvoma bi bil tudi izvoljen, ako bi v volitev ne posegle višje sile.

Znano je, da se ima Jožef Sarto zahvaljevati za papeško tiaro neposredno Avstriji, posredno pa Nemčiji.

To ve prav dobro tudi Pij sam, ve pa tudi, na kakšen način se najlože izkaže hvaležnega za to mu izkazano dobroto.

Prvi čin njegove zahvalnosti je bil, da je odzval staremu Rampolli vsak vpliv na zunanjo politiko rimske kurije in poklical na njegovo mesto moža, ki bi naj uravnil krmilo rimske cerkve popolnoma po željah mogočnih zaščitnikov novega Petrovega naslednika.

To se je tudi zgodilo, vatikanska politika je krenila na drugo pot in

prvi, ki so to pot spoznali in tudi na svojem narodnem telesu čutili, so bili baš Slovani.

Rimanjska afera in vprašanje glede uvedbe glagolice v bogoslužju v Istri in Dalmaciji, ti dve zadevi sta že pod vladjo Leva XIII. razburjali duhove. Lev XIII. je dobre vedel, da ta razburjenost ni umetna; zato je hotel v interesu cerkve same vsa preporna vprašanja rešiti vsaj navidezno ugodno za nezadovoljneže. V hipno pomirjenje jim je obljubil razne ugodnosti, katerih pa ni uveljavil, ker je preje umrl.

Ko je nastopil Pij vladjo, se je pa jasno pokazalo, kako resničen je njegovor, ki pravi: „Romana fides — nulla fides.“

Novi papež ni samo snedel vseh obljub, ki jih je storil njegov prednik glede glagolice in rimanskega vprašanja, marveč je napel tudi vse svoje sile, da slovanski jezik popolnoma izžene iz cerkve.

Prizadevanja njemu podrejenih škofov v tem oziru so itak znana. Opozarjamo tu samo na postopanje proslutega Nagla v Trstu proti Slovanom v svoji škofiji, zlasti proti Rimanjcem, o čemer smo mi imeli priliko že opetovano pisati.

Ako bo Nagl v tem duhu nadaljeval svoje delovanje, se prav lahko zgodi, da ne bodo samo Rimanjci, marveč vsi razumnejši in inteligentnejši ljudje njegove škofije pokazali katoliški cerkvi hrbet, kar gotovo ne more biti v njenem interesu, a vkljub temu mu je Petrov naslednik Pij izrekel svojo posebno zahvalo in priznanje za njegovo „apostolsko delovanje“ — seveda samo zbog tega, ker z vso brezobzirnostjo nastopa proti slovenskemu jeziku v cerkvi.

Ali še more kdo dvomiti v tem, da papež Pij X. ni sovražnik Slovanov?

In da preženemo v tem oziru vsak dvom, hočemo navesti neko dejstvo, ki je veleznačilno za mišljenje in čustvo-vanje njegove svetosti papeža Pija X., „vladarja vseh vladarjev in poglavarja vsega krščanskega sveta.“

Časopisi poročajo, da je papež Pij X. nedavno sprejel v avdienci nekega odličnega nemškega romarja, s katerim sta se tudi razgovarjala o rusko-japonski vojni.

V tem razgovoru je papež odkrito izpovedal, da so vse njegove simpatije na strani Japoncev.

Ali ni to značilno, da simpatizuje poglavar krščansko katoliške cerkve z narodom, ki ni krščanski, in želi Japoncem zmago nad Rusi, ki prav tako verujejo v Krista, kakor katoličani?

Morda sovraži njegova svetost zbog tega Ruse, ker nočejo priznati njega za „vidnega Kristusovega namestnika“ na zemlji, in simpatizuje z Japonci, ker se nadeja, da se mu izkažeje hvaležne in po končani vojni vstopijo v „edino zveličevalno katoliško cerkev“?

No, pa menimo, da je papež vendarle prepameten, da bi veroval v take utopije, ko vendar ve, kako korenito so se izjalovili poskusi, pokristijaniti Japonce, za časa Frančiška Ksaverija.

Vzrok, da želi papež Pij X. zmago — paganskemu orožju, leži veliko globlje.

Papež simpatizuje z Japonci ne morda iz cerkveno političnih ozirov, marveč iz gola sovražstva in mržnje do slovanstva in slovanske Rusije.

To sovražstvo je v njem že tako vkoreninjeno, je s tako elementarno močjo sililo na dan, da je pozabil vseh ozirov na milijone slovanskih vernikov, kojih srca gore za boreče se brate na Daljnem Vstoku in katere mora v duo duše boleti, da se njihov duhovni poglavar ostenativno postavlja v vrste sovražnikov slovanskega rodu.

Pij X. je morda to storil, ker je prepričan, da so mu katoliški Slovani tako robsko vdani, da jih lahko brez nevarnosti žali v njihovih najsvetejših čustvih. Pa naj bo motiv za ta njegov korak že ta ali oni, pravi prijatelj slovanstvu mu morajo biti samo hvaležni, da je vrgel s sebe krinko prijatelja Slovanov in se pokazal v pravi luči!

Pametnejši in razsodnejši med Slovani bodo menda vendarle uvideli, da

zanje ne more priti nič dobrega s Petrovega prestola, na katerem sedi tak strupen sovražnik slovanstva, kakor je Jožef Sarto!

No, končno se morda tudi slovanskim narodom odpro oči, da spoznajo, da iz Rima nam ne dojde rešitev!

Za slovensko šolo.

Na impozantnem shodu, ki se je vršil preteklo nedeljo v Trstu in o katerem radi tega nismo natančno poročali, ker se nam ni privoščilo nobenega poročila, sta se sklenili tudi dve resoluciji, ki so jih takoj v nedeljo izročili c. kr. vladi na roke gosp. dvornega svetnika Schwartza. Prva, predložena po predsedniku, se glasi:

Tržaški Slovenci, zbrani danes, dne 20. novembra 1904, na javnem shodu v »Narodnem domu« v Trstu ponavljajo

najslavesneje svojo že od leta 1885 tolikokrat v ulogah in na javnih shodih stavljeno zahtevo po ustanovitvi slovenske ljudske šole v mestu tržaškem in z ozirom na to: da je po uradni statistiki slovenske zasebne ljudske šole in c. kr. nemških ljudskih šol v Trstu izkazanih nad 1000 za šolo godnih otrok slovenske narodnosti, ne glede na to, da je najmanje enako število slovenskih otrok prisiljeno pohajati italijanske ljudske šole, da zahteva kardinalno pedagoško načelo, naj dobivajo otroci elementarni pouk v svojem materinem jeziku, da člen XIX. osnovnih zakonov priznava popolno enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju ter določa, da imajo javne šole v deželah z mešanim prebivalstvom biti urejene tako, da se more vsaka narodnost izobraževati v svojem jeziku, ne da bi se jej bilo treba priučevati drugemu deželnemu jeziku, da bi bilo skrajno krivično in naravnost nezasišano, ako bi morali slovenski otroci ob znanih zelo neugodnih lokalnih vremenskih razmerah in ob

nevarnostih, spojenih z velikanskim cestnim prometom svetovnega trgovskega mesta hoditi iz mesta do eno uro daleč na kmetske šole v okolico, da so sedaj po odločbi c. kr. upravnega sodišča ovrženi vsi tisti izgovori, ki so služili vladnim oblastim, da so zavračale nujno in v vsakem obziru opravičeno zahtevo tržaških Slovencev,

izražajo svoje ogorčenje na brezmejnem zavladaevanju tega vprašanja in pristanskem postopanju od strani c. kr. vlade,

zahtevajo da se vlada in posebno c. kr. namestništvo v Trstu loti odslej te stvari objektivno, brez obzira na katerosibodi stran in da se drži strogo načel, izraženih od najvišje upravne sodne instance, in posebno osnovnih zakonov, na katere so vsi c. kr. uradniki prisegli:

proglasa vlado odgovorno za vse nedogledne posledice neuvučene krivice, storjene tržaškim Slovincem na šolskem polju; in

pozivlja c. kr. vlado najodločneje, da v najkrajšem času reši vprašanje slovenske ljudske šole v Trstu po razmerah in potrebah, po zakonu in pravici in na način, ki bo dostojen kulturne države.

Dodatna resolucija g. Kopača pa se je glasila:

Jugoslovanski socijalno-demokratski proletarijat v Trstu sklene z ozirom na temeljne nazore soc. demokratske stranke glede dosege ljudskih in srednjih šol s slovanskim učenim jezikom v Trstu sledeče:

Soc. demokratska stranka je mednarodna stranka, ona obsoja predprave narodov, prav tako, kakor obsoja one po rojstvu in rodu, ter priznava vsakemu narodu enake pravice v vsakem oziru. V tem, ko to konstatira, izjavlja ob enem najodločnejši protest proti šovinističnim nacionalnim borbi,

povedal, ko je bil ž njo na pašniku, da pojde in naj ga pozabi. Jokala je Francka, ali tolažil je ni, ker je bilo tudi njemu hudo.

Drugo jutro je odšel . . . Francka je stala na pragu; zaslonila si je oči pred solncem in je gledala za njim. Zamahnil ji je z roko in je šel . . . Pozdravljena, Francka! —

III.

Mesečna je bila noč in veselo je vstalo jutro nad mladimi vrhovi zelenih gozdov . . . Mesečna je bila noč in veselo so bile zvezde na nebu, potem pa so potemnele in padle so za obzorje, kakor človek pade v prepad in pokrvari skala od njegove srčne krvi . . .

Tako je bilo tisto jutro, ko je odhajal Franc Artič in si je Francka zaslonila oči gledajoč za njim — Pozdravljena Francka! —

Franc se je namenil obiskati nekatere znanee in tovariše. Obiskati jih je menil zato, da bi si v njihovi družbi nekoliko razvedril duha in bi pozabil na pretečene dni.

Poet Gradiški je sedel v gostilni, ko je vstopil Franc in pri isti mizi so

LISTEK.

Značaji.

Samko Cvetkov Marin.

Oni imajo nazore . . .

Ot. Zupančič.

(Dalje.)

Franc je poznal pastirico že dolgo, ker je služila pri sosedu, zato se ga ni bala. Tudi že prej časih je pobožal njeno tenko kožico na obrazu in ji je povedal par mehkih besed, ali ni mislil ničesar. Ta večer pa ga je prevzelo in zaljubil je to mehko, nedolžno stvar. Sree mu je bilo polno ljubezni in ker je ni vzela vse Anetka, jo je daroval nji . . . sosedovi pastirici . . . Iskala sta dolgo in klicala ali bilo je zastoj in pastirica je jokala. Franc jo je tolažil in pravil, da je ovesa gotovo doma pri drugih, samo vstela se je, in pastirica je bila potolažena nekoliko . . .

„Kaj bi jokala, Francka!“

„Gospodar bo hud!“

„Potolažim ga . . . Daj mi roko.“

Podala mu je roko in potem sta šla po polju in prišel je gozd, za katerim je bila še daleč domača vas.

Franc ji je položil roko okolu pasa in sta hodila hitro drug poleg drugega. Izginil je tisti strah, ki je navdajal Franca in minila je groza, ki je polnila njegovo srce . . . Njena bližina ga je obvezela vsega in daroval ji je svojo dušo, ki je bila tako trudna in je želela počitka ob njeni duši, še nedolžni in neizmučeni. Plašne sence za drevesi so se poskrile in izginile so tiste tatinske oči . . .

Izginile so tiste tatinske oči, njene pa so gledale tako nedolžno in gorka ljubezni je sijala iz njih . . . Franc je dal roko okolu njenega pasa in jo pritisnil k sebi, Francka je drhtela in stopala hitro poleg njega.

„Kako si nežna in nedolžna . . . In tvojo ustnice . . .“ Potem, ko je rekel tako, jo je poljubil in Francka je bila omotena od sladkosti prvega poljuba.

„Franc, ali me imaš res rad?“

To so bile prve besede, ki si jih je upala izgovoriti naglas, poprej se je bala njegove bližine; bala se je, da ne bi odbežal, če bi izpregovorila.

„Francka, res te ljubim . . . Glej, imel sem v mestu drugo ljubico, bila je sicer lepša kakor ti, ali ni znala

tako ljubiti . . . Ime ji je bilo Anetka in je hodila v šolo. Bila je kodrolasa in nasek njen je bil skoro premajhen.“

Francka je poslušala in ni obrnila pogleda od njega, v tem pa je tudi zasijala iz teme luč prve hiše, kmalu nato druge, tretje . . .

„Doma sva in lahko bi naju srečal kdo, zato Francka sem te spustil.“

Šla sta že proti domačim hišam in zato Franc ni več držal Francke za roko, ker bi ljudje gledali za njima.

„Lahko noč, Franc!“

„Pozdravljena ljubica; lahko noč, Francka!“

Odhajala sta vsak proti svoji hiši . . .

Franc je mislil drugo jutro na prejšnji večer in se je spomnil Francke in svojih besed in zdelo se mu je, da mu ni žal. Ljudje so hodili pod njegovim oknom in on je čakal Francke. Mislil je, kje da bi mogla biti tako dolgo in je želel, da bi prišla na prag in bi zakrila oči z roko in bi pogledala na njegovo okno . . . Bele roke so odprle sosedova vrata in na prag je stopila Francka. Zaslonila je oči pred solncem in je pogledala proti njegovemu oknu; zasmejala se je in izginila

za vrata nazaj. Mogoče je gledala skrivaj izza vrat nanj in ga je želela. Franc se je spomnil Zupančičeve pesmi:

„Nedolžnost kakor pajčolan dekličje lice krije ti, kod zvezdi dve izza megle očesci tvoji sijeti“

Spomnil se je in je bil vesel, ker je vedel, da je vsa ta nedolžnost njegova in ni tatu, da bi mu je mogel vzeti . . . Ali vstala mu je v duši druga kitica in jo je govoril polglasno:

„Po trgu greš . . . In častniki po trgu promenirajo, pogledi poželjivimi za tabo se ozirajo . . .“

Tedaj mu je namreč prišla na misel Anetka in obraz je potemnel in stisnilo se je sree od žalosti. Anetka je bila njegova najsrčnejša ljubica in zdaj je odšel od nje tako brez slovesa in ljubezni njena ga ni spremljala na poti . . . Žal mu je bilo in zaželel si jo je bolj gorko, kot Francke. —

Dolgo časa se je premagoval in skušal pozabiti Anetke in ljubiti samo Francko, ki se je tako navezala nanj . . . Ali za vedno vendar ne more biti; kaj bi s Francko! Ona je kmetica in ni zanj, ki je izobražen . . . Nekdaj ji je

ki ima svoj izrastek v vlada-
jočem avstrijskem sistemu.

Uvažuje, da tvori slovenski ži-
velj v Trstu veliko manjšino prebi-
valstva, katero se neopravičeno pre-
zira, izraža tržaški soc. demokratični
proletariat narodu v tem kulturnem
boju svojo simpatijo in pomoč.

Ozira se na emelj strankinega
programa zahteva, da mora biti šola
obvezna, brezplačna in svetna in
da mora ustrezati potrebam in raz-
voju posamičnih narodov; da dobi-
vajo učenci učila sploh, ter da se
otroci ljudskih šol in oni na višjih
učnih zavodih, ki so sposobni za
daljno izobrazbo, prehranjajo zastoj.

Mednarodni soc. demokratični
tržaški proletariat je pripravljen na-
peti vso svoje silo, da pomore brez-
pravni manjšini tržaškega prebiva-
stva doseči kulturna sredstva, ki
služijo v to svrhu in so za izobrazbo
neobhodno potrebna.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Izpred Port Arturja.

»Lokalanzeigerju« se poroča iz
Šanghaja: Kakor se zatrjuje, se na-
haja v portarturškem pristanišču še
pet ruskih oklopnih, dve oklopni kri-
žarki, tri topničarke in 11 torpedovk.
Vse te ladje so še popolnoma spo-
sobne za boj. Križarka »Bajan« in
ena izmed torpedovk ste usidrani
izven pristanišča, kjer ste popolnoma
varni pred japonskimi granatami.

Posadka v Port Arturju zre z
zupanjem v bodočnost. Vsi nebo-
jevniki, tudi Kitajci, se udeležujejo
obrambe. Nekatera poročila zatrjujejo,
da šteje posadka nad 4000 mož,
drugi viri pa zopet naglašajo, da
ima general Steselj še okoli 28.000
mož v trdnjavi. Trdnjava se še
lahko drži najmanj do konca
meseca januarja.

Poročilo generala Saharova.

General Saharov poroča z dne
22. t. m.: Naši prostovoljni lovci so
20. t. m. ob štirih zjutraj zavzeli go-
rovje na obeh straneh gorskega pre-
laza Šinhajlin, štiri kilometre južno
od vasi Tgunpov. Devet lovcev se
je priplazilo k ograjam, zavarovanim
s kavlji, pred japonskimi utrditvami.
Ko so ograjo prerezali, so jeli me-
tati na japonske pozicije ročne ki-
tajske granate in streljati na Ja-
ponce, ki so bili vsled eksplozije
alarmirani in so prihiteli na lice
ranesta. Japonci so morali z znat-
nimi izgubami umakniti.

Lovci so uplenili vso municijo
in puške, ki so jih Japonci pustili
na bojišču. Dne 21. t. m. je sovraž-
nik napal del onega ruskega od-
delka, ki se je že prejšnjega dne
boril z Japonci pri vasi Ujeinci.
Sovražnik je bil odbit in je
imel velike izgube. Na naši
strani je bilo ranjenih 10 častnikov
in 30 prostakov, ubitih pa 10 mož.

22. t. m. so Japonci s težkimi
topovi obstreljevali vas Šakopu. V
noči z 22. na 23. t. m. je vladal mir.

sedeli nekateri drugi Francovi znanci.
Akademik Dužan je govoril s študentom
Držičem o nekem nameravanem govoru
in Gradiški je bil zamaknjen v nata-
karico, žensko za vse pripravljeno in
majhno.

»Angela, kje pa imaš tisti posmo-
ljeni predpasnik?«

»Kaj pa imaš zopet tisti pred-
pasnik?«

»Dopade se mi... če ne prine-
šeš temule gospodu v tistem predpas-
niku, zlijem skozi okno.«

Pri tem je pokazal Artiča, ki je
gledal njegove predrzne roke...
Gradiški, pusti Angeline prsi! —

Angela mu je prinesla pijače in
potem se je pričel pogovor o navadnih
stvarih, največ pa o ženskah... Du-
žan je poznal vse najboljše gospodične
po domačem mestu — mesto pa je bilo
tudi v resnici majhno in dolgočasno
samo na sebi — Držič je belj molčal,
ker je prišel iz nekega zavoda, kjer se
ne sme govoriti o lepih licih in mehkih
ženskih rokah. Gradiški pa je govoril
na vsa usta in tudi Artič ni hranil be-
sed... Tako je bilo dosti zabav-
ljanja, kletvic, smeha... kakor se
spodobi za značajno družbo. Največ

Na desnem krilu se je bitka že pričela?

»Times« poročajo iz Mukdena:
Po poročilih generalnega
štaba centralne armade se je
na desnem krilu bitka že pri-
čela. Kakor se kaže, so Japonci pri-
čeli z ofenzivo, da bi s popolno go-
tovostjo dognali moč ruskih pozicij
na desnem krilu; sploh pa je položaj
tak, da mora biti napadalec povsodi,
kjerkoli naskoči, pripravljen na velike
izgube.

»Morning-Post« javlja iz Šanghaja:
V japonsko glavno taborišče so došla
zanesljiva poročila, da se je ruska
armada na levem krilu združila s
centrom, da bi z vso silo naskočila
japonski center. Kuroki je na te
ruske dispozicije reagiral s tem, da
je stopil v ofenzivo in se pri-
bližal ruskim pozicijam. Isto-
časno je jelo prodirati proti
severu tudi japonsko zapadno
krilo.

Japonski napad na Putilovo goro.

Reuterjevemu uradu se brzo-
javlja iz Mukdena: Namen japonskega
napada na Putilovo goro dne 19. t. m.
še sedaj ni popolnoma jasn. O orga-
nizaciji napada ni ničesar znanega,
ve se le, da so se navala udeležili
trije ali štirje bataljoni. Sodi se, da
se je napad izvršil brez vednosti
japonskega glavnega taborišča. Vso-
kakor pa je bil ta dogodek najvaž-
nejši, kar jih je bilo po bitki ob reki
Šaho. Naokoli se je smatral za splošni
naval. Vsa ruska armada je bila
takoj pripravljena na boj in vse po-
trebne taktične dispozicije so se takoj
odredile tako na zapadni, kakor tudi
na vzhodni strani Putilove gore.
Japonci so se približali na 50 jar-
dov ruskim okopom; pričel se je ljut
boj in Japonci so se končno morali
umakniti. Drugega dne je ležalo na
bojišču 80 mrtvih Japoncev; več nego
200 ranjenecv pa so Japonci vzeli
sabo. Rusi so izgubili samo okoli
šest mož. Rusi obstreljujejo vsak dan
japonske pozicije pri Linšipu.

General Kuroki.

Iz Londona se poroča: Vkljub
oporekanju se v Mukdenu, kakor se
brzjavlja, vzdržuje vest, da je ge-
neral Kuroki umrl na disenteriji.
To vest so prinesli Kitajci, ki so do-
speli iz japonskega glavnega tabo-
rišča. Isto vest priobčuje tudi hero-
linski »Lokalanzeiger«.

Vohun?

Iz Čifua se javlja: Japonci so v
Inkovu prijeli nekega človeka, ki za-
trjuje, da je avstrijski podanik,
ker so ga imeli na sumu, da je ogle-
duh. Ponujal je Japoncem v nakup
ruske vojaške tajnosti. Kakor se čuje,
ga nameravajo Japonci izgnati iz
Mandžurije.

Državni zbor.

Dunaj 23. novembra. Nadaljevala
se je debata o dr. Körberjevi iz-

javi. — Podpredsednik drž. zbora posl.
Kaiser je govoril kakor navadni nem-
ški novinar. Slikal je nemško vznemir-
jenje vsled ustanovitve slovanških pa-
ralelk v Šleziji, kritikoval je podpravi-
ljenje češke gimnazije v Opavi in poljske
gimnazije v Tešinu ter zahteval,
da se morajo slovanške paralele od-
straniti iz Opave in Tešina. Končno je
naglašal potrebo nemškega držav-
nega jezika kot posredovalnega
jezika ter naj se pe tem uredi tudi
pouk po celi državi. — Posl. Pete-
le'ne (Poljak) je odgovarjal predgovor-
niku in posl. Demu. Rekel je, ako
se Poljakem očitajo, da so njihove šole
narodna vzgajališča, želi isto tudi nem-
škim šolam. Samo naj bi se v teh
šolah ne delale za drugo državo. Dr-
žavi, koje podložniki smo, morali bi
zvesto služiti. Poljaki delajo tako. Za-
vračal je nadalje očitaje, da se v
poljskih šolah goji sovraštvo do Nem-
cev ter poudarjal, da se nemščina resno
goji v vseh galskih šolah, ker so tam
Poljaki brez strahu pred germanizacijo.
Naj bi Nemci privoščili tudi drugim
narodom narodne pravice, in ne bo se jim
nikjer bati sovraštva. — Posl. Bian-
kini je najprej izjavil, da se v Dal-
maciji prav nič ne čudijo, ker se v dr.
Körberjevem govoru Dalmacija ni ome-
nila. Čemu tudi? Saj je Dalmacija el-
dorado habsburške monarhije. Govornik
pravi, da bi lahko obširno opisoval
zločinsko brezskrbnost vlade napram
Dalmaciji, toda čemu govoriti o vladi,
ki ni imela za Dalmacijo nikoli srca in
razuma. Habsburška monarhija bo
pri prvi priliki na jugu žela to, kar
je s svojo brezvestno in besno poli-
tiko že sto let sejala. Dalmacija je
po 40 letnem hudem boju sedaj ven-
dar združila vse stranke, da zavrne
vladni načrt, s katerim se je hotela
uvesti nemščina kot uradni jezik.
Jezikovni načrt, ki so ga izdelale
stranke, je vlada zavrgla. Ali ni to
najboljša ilustracija za odkritosrčnost
dr. Körberjeve vlade. In zakaj? Ker
so se germanizacijski načrti vlade
razbili na složenosti strank. — Posl.
Malik: »Najboljša bi bila izločitev
Dalmacije, kakor stoji v našem pro-
gramu! Potem bi imela verna duša
mir!« — Posl. Biankini: »To
pride. Upamo, da bodo tudi Istria,
Trst in Gorica sledile zgledu Dalma-
cije v jezikovnem vprašanju. Tudi v
teh deželah mora priti do kompro-
misa med Slovenci, Italijani in Hr-
vati.« Potem je začel govoriti o
aferti namestnika barona
Handla. Rekel je: »Dr. pl. Kör-
ber nam je podaril moč, ki ne
pозна narodovih šeg in navad, in ki
je le nezadostno vešč deželnega je-
zika. Brez znanja narodovega jezika
pa dandanes niti pri Hererojih ni
mogoče vladati. Baron Handel je za-
čel z besno germanizacijo. V krat-
kem času, odkar je namestnik, je
Dalmacija postala pravcata naselbina
tujih, mladih aristokratov. Tudi gi-
gerlov v vseh mogočih oblikah in
izdajah imamo.« — Posl. Malik:
»Ravnatoko kakor na Štajerskem.«

— Posl. Biankini: »Pri vas znajo
vsaj govoriti.« — Posl. Pašcher:
»O ne! Pravijo le: Eh, eh!« — Posl.
Göta: »Vdasih tudi i!« Nadalje
je pravil Biankini, da je v poli-
tični upravi 50% tujcev, med temi
30% Nemcev. (Medkljic: »Pa vsaj
Španjolv še nimate, kakor pri nas!«)
Ti ljudje nimajo drugega opravila,
kakor da uganjajo razne špote. Ker
je v Dalmaciji premalo divjačine, pri-
reajo lov na mačke. Dalmatinci pa
so vsa taka izživljanja prenašali. Pre-
našali so tudi sramoto, da je njih
namestnik preoblečen v kitajskega
mandarina z dolgo kito paradiral v
javnem lokalu. (Posl. Wolf: »Tako
uniformo bi morali nositi vsi avstrij-
ski namestniki!«) Niso pa mogli Dal-
matinci trpeti, da jih je namestnik
žalil tudi na časti v svoji birokrati-
čni in otroški prevzetnosti. Tedaj
je deželni zbor brez razlike strank
žaljevalca Dalmacije enoglasno obsodil
ter mu pokazal vrata. V vsaki drugi
ustavni državi bi po taki odločilni
in impozantni manifestaciji ljudskega
zastopstva isto takoj razpustili ali
namestnika odstavili. Dalmatinski na-
mestnik pa še ostane, dasi se ne sme
nikjer pokazati v deželi, ki jo
upravlja, ako se noče izpostaviti ne-
prijetnim demonstracijam. Na kaj še
čaka ministrski predsednik v Dalma-
ciji? Ali hoče še novih škandalov?
Minister, ki ustvarja take razmere,
v katerih se pravice in čuvstva celega
naroda brezvestno in cinčno teptajo
z nogami, ne spada več v parlament,
temuž na zatožno klop. — Končno
je govoril posl. Mihelja o slovan-
skih paralelakah v Šleziji.

Položaj na Ogrskem.

Budapešta, 23. novembra. Vae-
učiliščni odbor je izdal poziv, naj di-
jaki opuste vsakršne demonstracije
na cesti, zato pa naj vsak v svojem
okraju agitira proti vladnemu aten-
tatu na parlament. Kmalu se izdela
tudi spomenica na predsedstvo drž.
zbora, ki jo podpišejo visokošolci cele
dežele.

Budimpešta, 23. novembra.
Volilci pl. Szélla niso odobrili njegove
demisije ter ga hočejo zopet voliti
za svojega poslanca, toda Széll nika-
kor noče več sprejeti mandata.

Budimpešta, 23. novembra.
Grof Julij Andrássy je izdal na
svoje volilce obširno pismo, v kate-
rem pojasnjuje svoj izstop iz liberalne
stranke.

Budimpešta, 23. novembra.
V današnji seji mestnega odbora je
bila hrupna obstrukcija. Sedem ob-
činskih zastopnikov, ki so obenem
opozicijski poslanci, je interpeliralo
župana Hálmosa, zakaj se je udeležil
nedeljskega shoda proti obstrukciji.
Vihar je bil tolik, da se je morala
seja zaključiti.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Dunaj, 23. novembra. Za danes
napovedano potovanje ogrskih mini-
strov na Dunaj h konferenci zaradi

trgovinske pogodbe z Nemčijo je iz-
ostalo ter se odgodilo na poznejši
čas. Dan še ni določen. To je odvisno
od tega, kdaj bodo poročevalci imeli
izgotovljen material za ministrsko
konferenco. Največ ovir še vedno dela
točka o izvozu živine.

Iz srbske skupščine.

Belgrad, 23. novembra. Mini-
strski predsednik Pašić je izjavil,
da se je razmerje Srbije do avstro-
ogrške monarhije vsled obiska ogr-
skih trgovcev v Belgradu znatno iz-
boljšalo. Glede Bosne je izjavil mini-
strski predsednik, da si morajo Srbi
s kulturnim delom pridobiti simpatije
Evrope. Kraljev obisk v Sofijo je na-
pravi razmerje med obema državama
prav iskrene.

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 22. novembra. Vče-
raj so prišli v Skopje zadnji trije
avstro-ogrski častniki za macedonsko
orožništvo. Potemtakem je sedaj tam
vseh šest novih častnikov.

Solun, 22. novembra. V Bitolju
in okolici so zadnje dni zaprli zelo
mnogo bolgarskih odličnjakov, učiteljev,
duhovnikov in kmetov. Med
zaprtimi sta tudi četovodja Izo Su-
garov in znani agitator za veliko-
bolgarske ideje Naum Arnautov.

Belgrad, 22. novembra. V Pri-
štini je bil pripravljen atentat na
srbski konzulat, ki so ga zarotniki
hoteli zažgati, kar pa se je pravo-
časno izvedelo in preprečilo. Srbsko
prebivalstvo je tembolj razburjeno,
ker so baje turške oblasti vedele za
hudobni naklep.

Ustava za Rusijo.

Petrograd, 23. novembra. Na-
črt, ki so ga izdelali poslanci ruskega
zemstva glede konstitucionalne ustave,
je precej radikalen ter ima med dru-
gimi določbe: »Na čelu ustave stoji
car in državna uprava. Svoboda miš-
ljenja in shodov ter osebna nedotak-
ljivost. Prestolonasledništvo ostane
nespremenjeno. Carjeva oseba je ne-
dokljiva. Ministri so odgovorni za
carjeva dejanja. Državni zbor (duma)
sestoji iz dveh zbornic, iz zbornice
zemstva in iz zbornice ljudskih za-
stopnikov. Zastopniki se volijo na
temelju splošne, enake, direktne in
tajne volilne pravice. Aktivno in pa-
sivno volilno pravico ima vsak polno-
letni neomadeževani državljan mo-
škega spola. Zakone sprejmeta obe
zbornici ter jih car potrdi. Izvrševalno
oblast ima kancelar, ki imenuje mi-
nistre.«

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 24. novembra.

— »Slovenčeva« spravna
enketa. »Slovenec« se jezi, da
»Domovina«, list, »ki je včasih vneto
zagovarjal slovensko slogov«, ni po-
zdravila od njega sprožene pravne
ukcije s tistim navdušenjem, kakor
je pričakoval. Izvajanja dotičnega

Dalje v prilogi.

»No, Polip, kaj boš povedal?«

»Ničesar novega... Angela
piva!«

V pijači so bili vzrejeni ti ljudje
in zato so vedno pili in zapravljali
življenje.

Tudi Zajčev Maks je prišel in ž
njim sovaščan njegov, študent Niko
... Vsa družba je popivala vse po-
polodne in potem so šli drugam...
Račič jih je vodil, ker so mu dajali
za pijačo...

Na večer, ko je odhajal, je povabil
Maks Artiča k sebi na dom... Artič
je obljubil, da pride — — — — —

Kakor človeku, ki gleda v reko
in se straši valov in kopri po glo-
binah, želi z reko daleč proč, miali
na smrt in se pogreza v njene tajne
— tako je bilo pri Artiču, ko je šel
z Gradiškim in Dolinarjem na obisk
k Zajčevim... Šli so čez most in
Dolinar je opomnil, kako bi lahko
zaradi pomankljivosti varnostnih na-
prav kdo padel v reko. Franc je po-
gledal v tolmun in je zakoprnel po
njegovih tajnah... Pot je bila vkre-
ber in zato zelo neprimerna, kakor
bi človek lezel po polomljeni lestvi

do svetlih zvezd; kakor bi hodil po
steklu, tako varno je moral stopati
človek, da ni padel. — Na vrhu brda
se je videla na drugi strani v dolini
Gorica, rojstna vas Maksova in nje-
govih sestra. Rekel bi, prišla je po-
voden in je potegnila seboj tri po-
potnike, ki so obstali vrhu hriba, in
jih nesla v dolino, tako hitro so bili
Artič in tovariši v dolini. Rekel bi,
prišla je ladja po morju in je odnesla
človeka, ki je stal na bregu, tako
hitro je hodil Artič skozi Gorico proti
Zajčevi hiši. Rekel bi, obtičala je ladja
na skali in se razbila, tako se je bilo
zgodilo Artiču, ko je zagledal Anetko
na pragu. Gradiški in Dolinar sta
pozdravila in šla dalje, Artiča pa je
povabila Anetka.

»Prosim, kar naprej, gospod
Artič!«

Franc je občutil tako čudno pri-
teh besedah in ko je stopil v sobo je
zagledal tiste tatinske oči, ki so ga
mučile nekdanj in jih ni še poznal.
Osnajena uniforma mu je prikrivila
hrbet v pozdrav in mu pomolela roko.

»Dovolite, moje ime —«

»Čast mi je, moje Franc Artič.«

(Dalje prih.)

štajerskega rodoljuba imenuje »šumno razmišljanje«, zamolči pa vse glavne točke, v katerih so podani razlogi, zakaj se štajerski rodoljub ne more ogreti za pravno akcijo. Čemu prikriva škofovo glasilo svojim čitateljem, da odklanja »Domovina« od klerikalcev započeto pravno akcijo, zbog tega, ker ve, da klerikalci ne mislijo resno na združitev vseh Slovencev v eno stranko in da jim pravna akcija služi samo kot političen maneuver?! Resnica pač obli kolje! In »Slovenec« ve dobro, da so očitana »štajerskega rodoljuba« tako utemeljena, da jih ni mogoče izpodbiti, zato jih je tudi previdno svojim čitateljem zamolčal in vtaknil vse obdolžitve mirno v žep, ne da bi se potrudil jih vsaj navidezno ovreči! »Domovina« proglašala »Slovenčev« akcijo za veliko neodkritosrčnost nasproti občinstvu in narodu, kot ironijo in ogorčeno vprašuje, kako upajo gotovi krogi (klerikalci) trositi slovenskemu občinstvu pesek v oči, češ, da bi bilo dobro politični boj končati z ustavitvijo enotne velike stranke, dočim v isti sapi pridigajo boj, brezobziren boj, celo obstrukcijo. To so krepke besede, ki so klerikalce zadele v živo, da jim je vzelo vso sapo! Niti braniti, niti zagovarjati se ne upajo, dasi so očitana, zabrušana jim v obraz, taka, da naravnost izzivajo na odgovor, na obrambo. A klerikalci molče pod pezo teh očitaj, ker so resnična in ker vedo, da jim ni mogoče jih ovreči ali izpodbiti; zavedajo se, da so bili razkrinkani in da je slovenska javnost spoznala njihovo s toliko rafiniranostjo uprizorjeno pravno akcijo, za katero so si obetali slavo-spevov od vseh koncev in krajev slovenske domovine, kot goli humbug in navaden »švindel«. Bridka mora biti ta zavest in prav nič se ne čudimo, da sedaj klerikalci resignirano tarnajo in se pritožujejo, »da so na svetu tako žalostni ljudje, katerih z nobeno stvarjo več ne morejo razveseliti! Oh, ch, kakó je to hudó, kako je to grenkó!

— **Lucidum intervallum.** Dan na dan se »Slovenec« in njegova politična drubal trudita, da bi Slovence dokazala, da narodno-napredna stranka nima drugega smotra, kakor škodovati ljudstvu, žrtvovati njega koristi požrešnemu tuju in je zapeljati v gotovi propad. Razni klerikalni listi slikajo brez sramu naprednjake naravnost kot odposlance hudičeve, ki imajo edino nalogo, slovenski narod spraviti v pogubo. Med tiste, ki so si v tem oziru stekli največ zaslug, spadata tudi »Slovenski Gospodar« in »Naš Dom«, katera urejuje v Mariboru častivredni g. Anton Korošec. Anton Korošec, eden najbolj bojevitih klerikalnih pete-

linov na Štajerskem, ki doslej ni pustil na slovenskem liberalu niti ene dobre dlake, ki je slikal liberalce kot izvržke iz pekla, kot izdajalce, kot prodano sodrgo in kaj vemo še kako, ta gospod se je tudi oglašil v »Slovenca«, da izpove svoje mnenje o pravni akciji. V svojih izjavah pravi med drugim: »Slovenska socialna demokracija gotovo ne podpiše programa, kjer bi stala ohranitev slovenskega življa na prvem mestu. Kaj pa z drugimi Slovenci, ki niso socialno-demokratskega naziranja? Vsem drugim Slovincem je ohranitev in osrečitev slovenskega naroda zares skupna želja.« — Gospod Korošec, ali se niste zmotili, da priznavate, da je tudi slovenskim liberalcem resna želja »ohranitev in osrečitev slov. naroda«, ko vendar sicer vi in vaši tovarši v raznih varijacijah to zanikate?! Ali je bilo to priznanje samo »lucidum intervallum«, ali prvi korak k poboljšanju? Morda je klerikalce le sram, da tako grdo in nesramno farbajo nevedno in lahko-verno ljudstvo!

— **Čisto brez srca** za naše sodnike je ta Gleispach. Mi se sicer zanje poganjamo, kolikor je v naši moči. In le v tem smislu naj se razlagajo naše »gleispachjade«, katere temelje vsikdar na najtočnejših informacijah. Tako smo zlasti zadnjič zopet potipali naš hvaležni »objectum irae« in opozarjali na najnovejšo mahinacijo, s katero se nam hoče v Gradcu ugrabit eno »slovensko« nadsvetniško mesto. Imeli smo prav, kajti vedno bolj se potrjuje vest, da hoče Gleispach à tout prix spraviti na to naše mesto nadsvetnika pri graškem deželnem sodišču Josipa Linhardta. Zakaj da je ta nemškonačionalni »ultra« priromal v tako milost pri nadpredsedniku »pravice«, ne vemo. Kajti preskočil bode poleg nadsvetnikov tudi čez 30 svetnikov-prednikov, ker je šele od leta 1897. graški svetnik!

— **Slika gospe Ter. Jenkove** in njen življenjepis prinašata ruski »Slavjanski Vjek« in bolgarska »Reforma«.

— **Javno predavanje.** »Splošno slovensko žensko društvo« priredi, kakor smo že opetovano poročali, tudi letošnjo zimsko sezono več javnih predavanj v veliki dvorani »Mestnega doma«. Vstop je vseskrat prost ter vsakomur dovoljen, saj so namenjena ta predavanja zlasti širšim slojem, predvsem pa ženskam ljubljanskim. Kot prvi v tej sezoni bode predaval v nedeljo, 27. t. m. ob 8 uri zvečer vseučiliščni profesor g. dr. Vinko pl. Šercl »O ženskah v stari Indiji«. G. prof. dr. Šercl, slovenski Mezzofanti, ki govori in piše — 45 jezikov najraznovrstnejših prebivalcev vseh delov sveta, je potoval mnogo in daleč naokrog in tako podaja ta veliki, vključno temu skromni in ljubeznivi slovenski učenjak v svojih vedno izbornostestavljenih ter za vsakogar prezanimivih predavanjih svoje upravogromno znanje raznih jezikov in dežel ter njih šeg in navad. Zato vlada tudi za poljudna predavanja

prof. dr. Šercla vseskrat splošno zanimanje med vsemi krogi ljubljanskimi.

— **Poroka.** Akademski slikar g. Rihard Jakopič se 26. t. m. poroči z gđo. A. Černyjevo v Škofji Loki. Bilo srečno!

— **Umrl** je včeraj popoldne nenadoma od kapi zadet črkostavec g. Viktor Rogl v 62. letu starosti. Pokojnik je služboval dlje časa tudi v »Narodni tiskarni«, pred svojo upokojitvijo pa v Bambergovi. Pogreb bo v petek popoldne ob 4 uri. Blag mu spomin!

— **Nesreča na Jesenicah.** Prišlo se nam o katastrofi na Jesenicah od zanesljive, dobro poučene strani: Poročilo »Slovenca« o nesreči v železniškem predoru v Hrušici se na prvi hip vidi, da ga je napisala nevedša roka. Po »Slovenca« so se plini vneli v »prvem« rovu, kakor da bi imeli rovi številke — prvi, drugi itd., in sicer »7 kilometrov« od vhoda. Pripomnimo, da bo ves predor, kadar bo končan, komaj dolg 6800 metrov. Če bi bila torej »Slovenčeva« trditve resnična, bi se bila sploh nesreča prigodila izven predora — nekje na Koroškem. Posebno pametna tudi ni opazka, »da se delo v predoru zopet nadaljuje, kakor da bi se ne bilo ničesar prigodilo.« Kaj pa bi se naj delalo? Ali se naj delavci in inženirji od pusté, ali se naj sploh nadaljuje delo v predoru opusti? — Včeraj je bila na licu mesta sodnijska komisija, v kateri so bili preiskovalni sodnik dr. Foerster, zastopnik drž. pravdnika, zdravniška izvedenica dr. Stergar in dr. Schuster in tehniška izvedenica rudarski inženir P. Endlicher in deželni nadinženir Ivan Sbrizaj. Tej komisiji so se še pridružili obrtni komisar iz Ljubljane — Žitnik, okrajni komisar iz Radovljice in okrajni zdravnik dr. Kogelj. Dognalo se je, da so se plini vneli 2885 m od vhoda v rov. Na licu nesreče je bilo mrtvih 10 mož, eden pa je med transportom v bolnico umrl. Ranjenih je bilo osem; izmed teh je eden včeraj popoldne umrl, dva pa se še borita s smrtjo. Tudi vsi drugi so smrtnonevarno ranjeni, vendar pa se upa, da še okrevajo. Poškodbe ponesrečenec so grozne, zato je bilo tudi agnosiranje mrtvecev silno težko, ker so spačeni do nepoznanja. Lase in brke imajo sežgane, obleka jim je zgorela na životu, koža na telesu jim je ožgana, udje, kakor da bi bili pečeni. Zdravniška preiskava je dognala tudi grozne notranje poškodbe. Rebra, noge in roke so žrtvam zlomljene, črepije več ali manj razbite, srca in ledice so počene in tudi jetra so poškodovana. Vsi ti ponesrečenci so bili takoj mrtvi in ni bilo zanje nobene rešitve, ako bi bili rešitelji tudi takoj na licu mesta. Komisija je dognala, da je bilo svežege zrak, ki se po železnih cevah (70 cm diam.) pritiska na kraj, kjer se dela, v rovu tako pred eksplozijo, kakor po eksploziji dovolj in dostojanje zrak ni povzročilo smrti niti enega delavca. Podsolu ni nikogar in tudi ne pogreša se nobenega več. Sodnijska preiskava se še danes nadaljuje, da še torej vse podrobnosti niso znane. Kolikor se pa čuje, ne pripisujejo izvedenci krivde nikomu in smnenja, da je katastrofo povzročil zgolj nesrečen slučaj. — Pri strašni eksploziji v karavanskem

predoru so bili ubiti naslednji delavci: Kormanšek Jakob iz Šmartna na Paki, 43 let star; Narandić Rade s Hrvatskega; Piro Anton iz Domžal, 24 let star; Caman G. iz Bellune, 41 let star; Robič Matevž z Jesenic, 16 let star; Kravanja Anton iz Bovca, 47 let star; Cadaneo Aleksij iz Bergama, 44 let star; Mihelčič Andrej iz Bovca, 31 let star; Mihelčič Janez iz Bovca, 43 let star; Mihelčič Andrej iz Bovca, 51 let star; Tomelj Peter s Križa pri Kamniku, 20 let star in Anton Rožič od nekod s Kranjskega. — Smrtnonevarno ranjeni so: Tomič Tomo s Hrvatskega in Kranjsi Mrenčič Matija, Udovič Alojzij, Sršen Alojzij. Težko ranjena sta: Buci Giuseppe in Delput Giuseppe iz Italije. Poleg teh sta bila še dva delavca lahko ranjena. — Od strašne nesreče, ki se je pripetila v predoru na Hrušici, se nam poroča, da sta včeraj v tamošnji bolnici za silo umrla zopet dva ponesrečenca. V bolnici je baje tako vpitje, da človeka, kadar to sliši, kar mrzel pot spreletava in da se mora ganiti pri tem tudi najtrše srce.

— **Iz zapora je pobegnil v Trebnjem** leta 1887. rojeni Ivan Meglič iz trebeljskega okraja. Imenovani ima policijsko nadzorstvo in je bil že 12krat sodnijsko radi različnih deliktov kaznovan. Najbolj pa je nevaren tujemu imetu.

— **Poštna odpraviteljica pred porotniki!** Prejeli smo sledeči dopis: Velečeni gospod uradnik! Kakor zagovornik pred goriško poroto oproščene poštne odpraviteljice gñe. Joahime Stanonik Vas vljudo prosim, da sprejmete z ozirom na včerajšnji številki pod znakom »Poštna odpraviteljica pred porotniki« se nahajajoče poročilo sledeči popravek. Ni resnica, da bi si bila gñe. Stanonik v Gorjah prisvojila 1200 K; resnice je nam tem le toliko, da je morala ona kakor odgovorna uradnica založiti primanjkljaj 1200 K, ker pravemu storilcu, ki je izmaknil omenjenih 1200 kron, niso prišli na sled. Z odličnim spoštovanjem dr. Ravnihar.

— **Pozor pred budimpeštanskimi trdkami za razpredajo srečk na obroke!** Pred kratkim oživotvorjena »Ogrska bančna in menjalniška akcijska družba« v Budimpešti (»Ungar. Bank- und Wechselstube Aktiengesellschaft in Budapest«), katere voditelj je Arpad Balog, išče po inasertih po avstrijskem časopisu na isti način agente, kakor je to delala dosedaj trdka za razpredavanje srečk na obroke A. Balog & Cie. v Monakovem in v Budimpešti. Odkar je Balog oživotvoril omenjeno akcijsko družbo, peča se z razpredavanjem srečk v podobni posojil in vložkov (depotov), kar je pa ravno tako nedopustno po avstrijskem zakonu o prodaji srečk na obroke iz leta 1878, kot prodaje srečk na obroke od strani vseh drugih prodajalcev v Monakovem in v Budimpešti. Kdor se pusti zaupajoč zagotavljenjem takih trdk, da so njihova razpredavanja dovoljena, zavesti, da zanje agitira, pride v nevarnost, da ga dohodarstvena sodišča obsodijo v občutne denarne, oziroma zaporne kazni.

— **Odbor »Dolenjskega pevskega društva v Novem mestu«** naznanja vsem izvršujočim

članom, da se prične v petek dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer prva redna pevska vaja. Vse one p. n. dame pevke, in gosposje pevci, kateri so glasom okrožnice vabljeni, naj izvolijo ta dan sigurno priti, da se zamore po mnenju vseh določiti nadaljni redni obisk vaj in da se obenem določi tudi prihodnji pevski koncert.

— **»Narodna čitalnica v Celju«** si je pri letošnjem obnem zboru izvolila ta-le odbor: Predsednik: dr. Josip Serneč, odvetnik; podpredsednik: dr. Ivan Dečko, odvetnik; tajnik: Fran Voglar, učitelj; blagajnik: dr. Ivan Fermeve, odvetniški koncipijent; knjižničar: Matej Suhač, profesor; odborniki: dr. Josip Vrečko, dr. Juro Hrašovec, dr. Vekoslav Kukovec in ključavničar Ivan Rebek.

— **Iz Gornjega grada** se nam piše: Načelnika savinske podružnice »Slovenskega planinskega društva«, gosp. Kocbeka, je zadela huda nesreča. V ponedeljek mu je umrla najmlajša hčerka.

— **Za občinskega zdravnika v Ljutomeru** je imenoval odnotni občinski svet hudega »Nemca« dr. Morica Michelitscha, da kljubuje narodnemu zdravniku dr. Chloupku. Toda slovensko prebivalstvo se je že privadilo ljubeznivemu dr. Chloupku tako, da drugega zdravnika ne potrebuje in ne mara. Zdrževati ga bodo pač morali občinski očetje iz občinske blagajne.

— **Glas iz občinstva.** Že zopet se moramo obračati na slavni mestni magistrat s prošnjo, kakor vsako leto, da bi nam dal posuti naše pešpoti, ker po Trnovskem pristanu in Opekarski cesti je toliko blata in luž, da bi človek kmalo v njih obtičal. To pa ni čudno, ker celo leto ne vidimo niti enega mestnega delavca, da bi blato postrgal, ki se prične pri novem mostu čez Gradašico in potem skozi po Trnovskem pristanu in Opekarski cesti. — Vprašali bi tudi, kaj je s stopnicami ob Malem grabnu pri Velikih čolnarskih ulicah, katerih še do danes nismo dobili?

Več davkoplačevalcev. — **Podružnica avstrijskih slikarjev, pleskarjev in sodnih strok v Avstriji** naznanja svojim sodrugom, da se vrši v nedeljo dne 27. t. m. v gostilni gosp. Vetterja, Florijanske ulice št. 6, ob 10. uri dopoldne društveno mesečno zborovanje.

— **Aretovan** je bil danes leta 1887. rojeni in semkaj pristojni delavec Avgust Novak, ker je v nedeljo posestniku g. Jožefu Cudru v Tomadčevem štev. 32, ko je šel ta pit, ukradel konjsko jermenje. Novak je šel nekoliko pogledat danes okoli južnega kolodvora, a ga je tam službojuči stražnik prijel. Aretovane je brez ene roke in ima pri ti telesni napaki še duševno, da se ne more odvaditi kraje.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj so se odpeljali z južnega kolodvora v Ameriko 4 Slovenci, nazaj pa je prišlo 19 Hrvatov. — Iz Hrušice je prišlo 100, iz Westfalskega pa 90 Hrvatov. — V Podbrdo se je odpeljalo 100 Hrvatov.

— **Hrvaške novice.** — V nadomestilo za »Vienac« začne v Zadru z novim letom izhajati »Hrvatska knjižara« literarna revija, ki jo bo urejeval Nehajev. — Za biškupeški mandat kandi-

Konklave 1. 1903.

III.

(Dalje.)

Med splošno največjo napetostjo se je izvršilo oddajanje glasovnic. Dobili so: Rampolla 29, Sarto 21, Gotti 9 glasov, po en glas pa Oreglia, Di Pietro in Capeceletro.

Še med skrutinijem je naenkrat vstal kardinal Puzyna in vzel v roke neki papir. V istem trenutku so vstali dunajski kardinal Gruscha, praški kardinal Skrbensky, solnograški kardinal Katschthaler in ogrski primas kardinal Vaszary ter stopili k Puzyni.

Z močnim glasom, ki se je tresel od razburjenja, je kardinal Puzyna čital naslednjo izjavo:

Honori mihi duco, ad hoc officium jussu altissimo vocatus, humillime rogare Vestram Eminentiam, prout decanum Sacri Collegii Eminentissimorum Sacrae Ecclesiae Cardinalium et Camerarium S. R. E., ut ad notitiam suam percipiat idque notificare et declarare modo officioso velit; nomine et auctoritate Suae Majestatis Apostolicae Francisci Josephi imperatoris Austriae et Regis

Hungariae, jure et privilegio antiquo uti volentis, veto exclusionis contra Eminetissimum Dominum meum cardinalem Marianum Rampolla del Tindaro.

Roma e, 2 augusti 1903.

† J. Card. Puzyna.

»Štejem si v čast, poklican na ta posel po najvišjem ukaz, najponižneje prositi Vašo eminenco kot dekana sv. kolegija kardinalov in kamerlona sv. cerkve, naj Vaša Eminenca sprejme v vednost za svojo osebo, kakor za deklaracijo in uradno notifikacijo veto izključenja proti Njega Eminenci mojemu gospodu kardinalu Marijanu Rampolli del Tindaro v imenu in po avtoriteti Njegovega apostolskega Veličanstva Frana Josipa, cesarja avstrijskega in kralja ogrskega, ki je voljan, se poslužiti te stare svoje pravice in svojega privilegija.«

Kakor blisk z jasnega so treščile te besede med kardinalo. Že pri prvih besedah so Rampollovi prijetelji zatrepetali. »Honori mihi duco« ... čast mi je ... je rekel Puzyna. Z enim udarcem je ugonobil najmočnejšega moža rimske cerkve in je pri tem še ošabno rekel »čast mi je«, ko bi bil vendar vsakdo

drugi rekel »obžalujem, da moram« ...

Pred vsem je treba pibiti, da je modus, na kateri je bil izrečen ta veto, popolnoma nov in da je tudi oblika nekaj popolnoma novega. Na tak način še nikdar ni bil izrečen veto. Uvaževati je, da so vsi kardinali prisegli na konstitucijo, po kateri je izključen vsak veto. Puzyna se ni mogel pregrešiti proti konstituciji, saj je bil sam nanjo prisegel — zato je iskal nove, doslej nepoznane oblike, da bi izrekel veto tako, da bi ne grešil proti storjeni prisegi. Ali je Puzynov način tak, da tej prisegi ne nasprotuje, o tem se pač ne more ničesar reči. Kakor je Oreglia nasilno odpravil accessio — in Oreglia je tudi prisegel na konstitucijo, tako je pač ravnal tudi Puzyna.

Kardinal Oreglia je na Puzynovo izjavo samo pripomnil: To naznanilo se niti ofiojalno, niti ofiojzno ne sme vzeti na znanje in se ne bo upoštevalo. Kardinal Puzyna je odgovoril, da ima kot kardinal pravico in dolžnost izreči kako sodb, da obvaruje cerkev pred škodo.

Francoski kardinal Mathieu je razburjen protestiral zlasti proti razru veto.

Potem je vstal kardinal Rampolla in je ponosno rekel: Obžalujem, da se je posvetna oblast držnila poskusiti, utesniti svobodno volitev papeža in se dotakniti dostojanstva svetlega kolegija. Kar se tiče moje neznanne osebe, izjavljam, da bi se mi ne bilo moglo nikdar nič častnejšega in prijetnejšega primeriti.

Rekel je to ponosno vzvran, čeprav smrtnobled. Priznati se mora, da je kardinal Rampolla v smrtni uri svojih ponosnih sanj, ko je pred njim razpadlo, po čemer je 30 let hrepenel, ohranil obdudovanja vredno dostojanstvo.

In tudi v tej bridki uri ga ni zapustila njegova bistrovidnost. Vedel je, da želi trozveza, da želi zlasti nemški cesar, naj postane papež kardinal Gotti. To je hotel preprečiti in je tudi preprečil. Kar naenkrat se je med kardinali začelo govoriti: Bog neče političnega nego religioznega papeža in v tistem trenutku je bila tudi že zagotovljena izvolitev beneškega patrijarha kardinala Sarta.

In Sarto je bil tudi izvoljen. Dobil je 50 glasov. Ko je kardinal Ri-

chard razglasil izid glasovanja, so kardinali poklekli pred Sartom in opravili prvo adoracijo.

Temnega obraza je kardinal Oreglia vprašal kardinala Sarta, če sprejme izvolitev. Sarto je začel jokati; solze so mu dušile glas in milo je zaječal: Oh, naj gre ta kelih mimo mene — volja Gospodova. Osorno je kardinal Oreglia zarenčal na novega papeža: Ti nimaš drugega reči, kakor da sprejmeš, ali ne sprejmeš. Sarto je še malo jokal in potem tiho rekel »Accipio«.

Ko je bil prečitan zapisnik o papeževi izvolitvi in si je bil novi papež izbral ime Pij X. so papeža peljali v zakristijo, kjer je bil pripravljen beli talar. Iz previdnosti so bili naročeni trije taki talarji, en velik, po meri kardinala Rampolle, en majhen, po meri kardinala Di Pietra in en srednji, a obširni po meri dobrorejenega kardinala Gottija.

Pij X. je srednjevelik in debel in zato so ga oblekli v talar, ki je bil pripravljen za kardinala Gottija. In v tem talarju je z notranjega balkona Petrove cerkve podelil svoj prvi blagoslov.

(Dalje prih.)

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda.

Veljaven od dne 1. oktobra 1904. leta.

ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. PROGA NA TRBIŽ. Ob 12. uri 24 m ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, Dunaj, Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m jutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Hab, Francove vare, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 54 m dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Solnograd, Lend-Gastein, Zell am See, Inomost, Bregenc, Curih, Zeneva, Pariz čez Amstetten na Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osebni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Hab, Francove vare, Karlove vare, Prago, (direktni voz I. in II. razr.), Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo (Trst-Monakovo direktni voz I. in II. razreda). — PROGA V NOVO MESTO IN KOČEVJE. Osebni vlaki. Ob 7. uri 17 m jutraj v Novo mesto, Stražo, Toplice, Kočevje, ob 1 uri 5 m pop. istotako. — Ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto, Kočevje. — PRIHOD V LJUBLJANO juž. kol. PROGA IZ TRBIŽA. Ob 3. uri 23 m jutraj osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Ischl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak. (Monakovo-Trst direktni voz I. in II. razr.). — Ob 7. uri 12 m jutraj osebni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 10 m dopoldne osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (direktni voz I. in II. razreda), Francove vare, Karlove vare, Heb, Marijine vare, Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Zeneva, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, Smohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Monakovoga, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda čez Klein-Reifling, iz Steyra, Lince, Budejovic, Plzna, Mar. varov, Heba, Francovih varov, Prage in Lipskega. — PROGA IZ NOVEGA MESTA IN KOČEVJA. Osebni vlaki: Ob 8. uri 44 m jutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m, zvečer istotako. — ODHOD IZ LJUBLJANE drž. kol. V KAMNIK. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m jutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m zvečer. — Ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le oktobra. — PRIHOD V LJUBLJANO drž. kol. IZ KAMNIKA. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m jutraj, ob 10. uri 59 m dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer. Ob 9. uri 55 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le oktobra. — Čas prihoda in odhoda je označen po srednjeevropskem času, ki je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani.

Naznanim slavnemu občinstvu vljudno, da sem z današnjim dnem

otvoril

modno trgovino za gospode

ter prosim za obilni obisk.

Velespoštovanjem

Engelbert Skušek
Pred škofijo št. 19.

3417

Voda! Voda! Voda!

Prva in edina domača tvrdka za vse vodovodne naprave.

Inženir in vodni tehnik

K. LACHNIK

stavbeni podjetnik

Fran Josipova cesta 7 v Ljubljani Bethovenove ulice 4

prevzema sestave načrtov in proračunov za vodno preskrbitev kakor tudi brezhibno izvršitev takih naprav po zmernih cenah.

== Tehnične izjave so brezplačne. ==

Tudi načrti so brezplačni, ako se izvršitev stavbe poveri tvrdki.

Najboljša izpričevala o 25 vodovodnih napravah na Kranjskem, izvršenih pod osebnim vodstvom lastnika tvrdke, so vsakočasno na razpolago. 3356-2

Pozor!

Vsakdo zasluži 20%, kdor naroči uro!

Ker nameravam obdržati v svoji zalogi samo izdelke prvih švicarskih tovarn Union — znamka Union — ter druge fine ure, sem odločil čez par tisoč žepnih ur (švicarskih), katere prodajam **20% ceneje** kakor doslej. Za vse te ure jamčim pismeno! — Kdor torej želi dobro uro po nizki ceni, naj ne zamudi te ugodne prilike!

Brilanti so obrestovan kapital!

Cena brilantom se viša od dne do dne, zato naj se vsakdo požuri kupiti si jih sedaj, dokler je cena še nizka.

Za prav mnogobrojna naročila se vljudno priporoča z vsem spoštovanjem

Franc Čuden

urar in trgovec v Ljubljani.

Glavna trgovina: Prešernove ulice nasproti frančiškanskemu samostanu. Filijalka: Glavni trg nasproti rotovža. 4.9-48

Zahtevajte cenike!

Največja zaloga! Najnižje cene! Zanesljivo blago!

Venci

trakovi

J. S. Benedikt, Ljubljana.

Optični zavod

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg 26

prilagočena veliko zalogo vaskovratnih očal, naočnikov, daljnogledov ter vseh optičnih predmetov.

Popravlja in poštne naročitve, se izvrše točno cenó in takoj

Josip Reich

parna

barvarija in kemična spiralnica ter likanje suknja

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4. se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Postrežba točna. Cene nizke.

49

Pariski moderci!

Pariski moderci!

Spredaj ravna oblika, ne tišči na želodec.

priporoča v največji izbori

Alfons Persché

v Ljubljani

Pred škofijo št. 21.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firnež in lakov.

Električni obrat.

Brata Eberl

Prodajalna in komptoar:

Miklošičeva cesta št. 6.

Delavnica:

Igriške ulice št. 8.

Pleskarska mojstra c. kr. drž. in c. kr. priv. juž. želez.

Slikarja napisov.

Stavbinska in pohištvena pleskarja.

Velika izbira dr. Schoenfeld-ovih barv v tubah za akad. slikarje.

Zaloga čopičev za pleskarje, slikarje in zidarje, štedilnega mazila za hrastove pode, karbolina itd.

Posebno priporočava slav. občinstvu najnovejšo, najboljšo in neprecenljivo sredstvo za likanje sobnih tal pod imenom „Rapidol“.

Priporočava se tudi sl. občinstvu za vse v najino stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot priznano rešno in fino po najnižjih cenah.

3356-2

Sušenih ostankov veliko v zalogi.

Za jesensko in zimsko sezono

se priporoča trgovina s suknem, s platnanim in z manufakturnim blagom

HUGO IHL

xxx v Ljubljani xxx

v Špitalskih ulicah št. 4.

Vzorec na zahtevanje poštne prosto.

Ker nameravam opustiti svojo knjigarno in trgovino s papirjem, prodam tudi svojo

knjigoveznico

in založništvo slovenskih ljudskih in mladinskih spisov in molitvenikov.

Interesenti naj se blagovoljno obračajo naravnost name. 3367-3

J. Giontini v Ljubljani.

Razpis

službe mašinista pri vodovodu za Novo mesto v Stopičah.

Isti mora biti več v ravnanju z bencin-motorji ter tudi več popravljanja raznih vodovodnih naprav.

Plača 1100 K na leto ter prosto stanovanje v strojni.

Prošnje so vložiti do 10. decembra 1904 na mestno županstvo v Rudolfovem.

Nastop službe s 1. januarjem 1905.

Mestno županstvo Rudolfovo

dne 20. novembra 1904.

Župan: S. pl. Sladović.

Vsekdar najnovejšo pravo

GRAMOFONE

in plošče v veliki izbiri se dobijo le pri zastopniku Nemške deln. družbe za gramofone

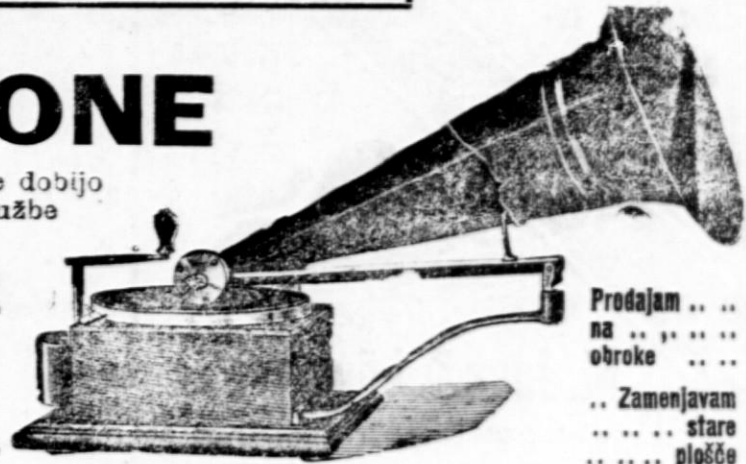
RUDOLFU WEBER

urarju

Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

(Hribarjeva palača nasproti kavarno „Evropa“).

Prodajam .. na obroke .. Zamenjavam .. stare plošče

1718-44

Ustanovljeno l. 1862.

Telefon šte. 584.

RUDOLF GERBUTH

c. in kr. dvorn. strojnik

DUNAJ, VII., Kaiserstrasse 71, vogal Burgasse. Največja in najobsežnejša zaloga

peči

navadnih in tudi najelegantnejše opremljenih.

Specialiteta: V vseh barvah v ognju emailirane peči. Regulacijske polnilne peči od K 15— naprej.

Štedilniki, ognjišča in strojna ognjišča vseh velikosti.

Plinove peči, peči z železnimi pečnicami, peči za peko, sušilni aparati itd. 3144-6 Specialni katalogi zastoj in poštne prosto.

Preselitev krojaške obrti.

Podpisani vljudno naznanja p. n. občinstvu, da je preselil svojo

krojaško obrt

z Brega šte. 14

na Dvorski trg šte. 3

(pod „Narodno kavarno“)

Zahvaljuje se za dosedaj izkazano mu naklonjenost in upa, da mu jo p. n. občinstvo tudi nadalje ohrani, ter zagotavlja, da bo s točno postrežbo, najboljšim blagom in zmernimi cenami vedno skušal zadovoljiti cenjene naročnike.

Z odličnim spoštovanjem

VEKOSLAV BARLE

civilni in vojaški krojač

izprašan in izvežban na c. kr. tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju

Ljubljana, Dvorski trg 3.

3331-5

RIESSNERJEVE PEČI

Priznano

prva znamka!

Po znamenitih patentih tehnično, kakor tudi higijenično

najidealnejši kurilni sistem.

Originalni varstveni regulator.

Uravnava se lahko od stopinje do stopinje

iztok plinov in eksplozije popolnoma izključene.

Velika izbira po vseh cenah. Pazite natančno na ime „Riessner“ in ne pustite se premočiti k nakupu manj vrednih pesnetkov. 3391-2

Ernest Hammerschmidt nasledniki

MADILE, WUTSCHER & Ko.

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 6.

